
Abdoulreza Jamalzadeh

BIBLIOTEKA AJATOLLAHA AL-'UZMA MAR'AŠIJA NEDŽEFIJA

KNJIGA I BIBLIOTEKA temelji su islamske kulture i civilizacije. U svetoj vjeri islamu knjiga i biblioteka imaju poseban značaj i vrijednost. Između svih Božijih poslanika jedino je Poslaniku islama (s.a.v.s.) darovana knjiga kao mudžiza/čudo a, pored toga, prva naredba koja mu je objavljena bila je: اقرأ, "Uči, čitaj!".

U predajama također iznimna pažnja je posvećena nauci i pismenosti, pa je stjecanje znanja smatrano vjerskom obavezom. Poslanik islama, čak i kada je bilo potrebe za borcima željnih šhadeta, neprestano je isticao prednost mastila učenih nad krvlju šehida.¹

Isticanje u Kur'anu i hadisu obaveze studiranja i učenja je jedan od temeljnih faktora muslimanske ljubavi i naklonosti ka knjizi i bibliotekama.

U tom kontekstu vrijedno je ukazati na oporuku hazreti 'Alija. r.a. (neka je mir na njega) upućenu njegovom časnom sinu: "Studirati i izučavati djela i tradicije prethodnih generacija, tokove i stanja onih koji su prije živjeli je kao biti im saputnik kroz cijeli njihov život. Ovim putem moguće je na jeftin način steći sva njihova iskustva i plodove nekoliko godina njihova života." Hazreti 'Alija (a.s.) je također govorio: "Knjige su promenade učenih"²

¹ Medad al-'ulema efdal min dama' aš-šuheda' - Mastilo učenih je vrjednije od krvi šehida.

² Al-kitab besatin al-'ulema - Knjige su promenade učenih.

Islamska ulema i učenjaci, također, mnogo toga su rekli o knjizi i njenoj fundamentalnoj ulozi u prenošenju znanja i kulture. Izdvajaju se riječi Džahiza, koji je u uvodu djela "El-Hayavan" rekao:

"Knjiga je najbolja ušteđevina i najbolja riznica. Nema ugodnijeg učitelja i korisnijeg prijatelja. Gdje si vidio voćnjak u omotnici i vrt pod pazuhom čovjeka, osim knjige (pod njegovim pazuhom). Knjiga je ta kojom se okoristiš čak i kada pogledaš u nju. Ona te čini rječitim i tvojim prstima daje vještinu i sposobnost pisanja, a tvoje riječi pretvara u veličanstvenu elokvenciju. Studirajući i izučavajući jednu knjigu tokom mjesec dana moguće je steći toliko znanja koje nije moguće steći tokom cijelog života učeći usmenim putem."

Još tokom prvih stoljeća islama veliki broj pripadnika uleme, muhadisa i muslimanskih naučnika počeli su se baviti kodifikacijom islamske nauke, pišući traktate, knjige i vrijedne zbirke iz različitih oblasti; tako su nastale na hiljade biblioteka. Osnovane su biblioteke u džamijama, školama, bolnicama i mauzolejima islamskih velikana. Pisanje knjiga i osnivanje biblioteka, pošto je smatrano izuzetno pohvalnim i svetim djelom, doživjelo je brz rast. Tako je upravo krajem drugog i početkom trećeg hidžretskog stoljeća, kada se desio procvat nauke i pojavio prevodilački pokret u Bagdadu, Abasidski hilafet doživio vrhunac svoje moći. U to vrijeme neke biblioteke ne samo da su posjedovale na stotine hiljada knjiga nego su se pretvorile u znamenite naučne i istraživačke centre u kojima je na stotine naučnika radilo, predavalo, istraživalo i pisalo knjige. Znameniti učenjak Ibn Nedim u svom djelu "El-Fihrist" prenio nam je neke segmente naučnog i kulturnog pregnuća toga doba. On je u svom djelu naveo imena mnogobrojnih prevodilaca i pisaca i nazive njihovih djela. U stvari, on je napisao prvo islamsko bibliografsko djelo. Nakon njega i drugi naučnici su pisali bibliografska djela, u kojima su predstavljali naučna djela znamenitih autora.

Tok pisanja knjiga i nastanka novih biblioteka, uprkos mnogobrojnim neprijateljstvima i ratovima, tokom prvih hidžretskih stoljeća nikada nije bio zaustavljen, naprotiv razvijao se velikom brzinom sve do šestog hidžretskog stoljeća. No, nakon sedmog stoljeća i fatalne invazije Mongola, islamske biblioteke, koje su neposredno prije toga bile oštećene tokom neprestanih krstaških osvajačkih pohoda, doživljavaju strahovito velike gubitke i nenadoknadive štete. Veliki broj naučnih i književnih radova i djela nestao je s uništenjem vrijednih riznica brojnih biblioteka, tako da mi danas imamo samo naslove nekih od tih dijela.

Temeljito upoznavanje sa starim islamskim bibliotekama, koje su bile okosnica razvoja ljudske kulture i civilizacije i velika riznica islamskog naslijeđa, pomoći će nam da iznova upoznamo islamsku kulturu i civilizaciju. Pored toga generacije današnjih muslimana upoznat ćemo s njihovom blještavom prošlošću koja će podastrijeti put budućnosti pred njima. A, naravno, i drugi narodi i nacije će se upoznati s kulturnom pozadinom i bogatom civilizacijom islama.

U pretekla četiri stoljeća ajatollah al-uzma Mar'aši Nedžefi zasigurno je bio jedan od najvećih čuvara islamskog naslijeđa. On je veoma rano shvatio značaj reafirmacije kulturnog naslijeđa muslimana. Još od mladosti je nastojao svaki trenutak iskoristiti za prikupljanje grandioznog kulturnog blaga islamskih znanstvenika.

Svoj studiozni i veliki projekt on je započeo u vrijeme kada su zapadni pljačkaši počeli pljačku ovog iznimno vrijednog ljudskog naslijeđa. ajatollah Mar'aši stameno je ustrajavao sam na svom putu otpora pljački naslijeđa muslimana, uspjevši od pljačkaša sačuvati veliki broj vrijednih djela, rukopisa iznimne vrijednosti. Još tokom studija teoloških znanosti on se sustezao od prijeko potrebnih stvari kao što su to hrana i odjeća da bi prikupio vrijedne primjerke islamske kulturne baštine.

Njegov vrijedni i neumorni rad potakao je i druge islamske alime i intelektualce da se i oni priključe projektu prikupljanja i čuvanja znanstvenog naslijeđa islamskih alima i znanstvenika. Kao rezultat tog truda i požrtvovanja, nastala je velika biblioteka čija se slava kao jedne od najvećih biblioteka u islamskom svijetu pronijela diljem svijeta. Njegov najstariji sin hudžet al-islam doktor Sejjid Mahmud Mar'aši radeći tokom mladosti uz svoga oca stekao je sva potrebna znanja iz bibliografije i raspoznavanja rukopisa, pa danas slovi za jednog od najistaknutijih bibliografa i poznavalaca rukopisa u Iranu i svijetu.

Udio Sejjida Mahmuda Mar'ašija u obogaćivanju fonda ove biblioteke je također značajan. On je veoma rano shvatio da samo prikupljanje islamskog naslijeđa nije dovoljno za njegovo očuvanje i promicanje, nego je potrebno ovo blago adekvatno prezentirati javnosti kako bi se istraživači i naučnici mogli koristiti njime.

U ovom radu prezentirat ćemo vam veliku biblioteku ajatollaha al-uzma Mar'ašija Nedžefija. Jasno je da mi u ovom tekstu nismo u stanju predočiti svo dobročinstvo, trud i teškoće puta kojim je koračao ovaj velikan. Ono što ćemo ovdje prezentirati je samo jedan djelić njegova truda i muke kroz koju je on prolazio hodeći trnovitim putem prikupljanja ovog neprocjenjivog blaga,

stavljajući to iznimno bogatstvo na raspolaganje islamskoj zajednici kako bi se svi mogli njime koristiti.

Faze nastanka i razvoja biblioteke

Prva faza

Zametak ove biblioteke nastao je u vrijeme kada je njen cijenjani utemeljitelj bio na studiju u časnom Nedžefu. U to vrijeme nisu svi bili svjesni vrijednosti i značaja islamskoga naslijeđa. On je prvo sačinio indeks vrijednih rukopisa i štampanih djela koje je teško bilo pronaći, osim u veoma malom broju biblioteka, nadajući se da će jednoga dana postepeno prikupiti sva ta raritetna djela.

Na tom putu on se susretao s dva osnovna problema a to je nedostatak novčanih sredstava i postojanje jakih suparnika koji su nastojali bogatstvo islamskoga naslijeđa izmjestiti izvan islamskih zemalja. Jednom se zbog kupovine jednog rukopisa sukobio s britanskim konzulom u Iraku, zbog čega je noć proveo u zatvoru.

Ajetollah Mar'āši je klanjao nafilu namaz i postio, izostavljao jedan obrok dnevno, reducirao sve životne troškove na minimum, radio noću u jednoj radionici za pakiranje riže u Nedžefu da bi nakon održanih časova predavanja i rasprave, s velikom ljubavlju mogao sakupljati blago islamskoga naslijeđa. Uspješno je savladavao sve probleme i psihička opterećenja koja su ga pratila dok se kretao ka ostvarenju svoga svetog cilja, pa je na kraju uspio prikupiti vrijednu kolekciju rukopisa i štampanih djela.

Kada je kao student živio u Nedžefu, mnogo puta je izdvajao novac od svoje skromne stipendije da bi kupio neku knjigu. Jednom je, nakon što je postio nekoliko dana, kupio od ono malo novca što ga je bio sakupio jednu knjigu, stavio je pod ruku i krenuo. Nije odmakao daleko od knjižare, pao je na zemlju, ali je čvrsto stezao knjigu pod pazuhom kako ne bi pala na tlo.

Ponekada bi u zalag ostavljao svoj ogrtač ili odjeću kako bi kupio neku knjigu. Sve to nam svjedoči o neopisivoj ljubavi tog velikana prema knjigama, njihovom čitanju, studiranju i poklanjanju drugim studentima i tragaocima za znanjem i naukom.

Ajetollah Mar'āši se vratio iz Iraka u Iran 1342. godine, kada je prenesena i njegova vrijedna kolekcija knjiga, koju je smjestio i čuvao u svojoj kući. Nastavio je prikupljati rukopise i knjige. U to vrijeme u grad Kom dolazili su poznati

univerzitetski profesori i u njegovoj biblioteci pronalazili djela koja nisu mogli nigdje pronaći. Šejh Agha Bozorg Teherani tokom pisanja djela “Ez-Zerii’a” najviše se služio djelima iz ove biblioteke. On je na više mjesta u svom djelu spominjao je ajatollaha Mar’āšija.

Ajetollah Mar’āši je postepeno prikupljao knjige i smještio ih u nekoliko soba svoje porodične kuće, ali se suočio s nedostatkom prostora. Iz tog razloga poklonio je Teheranskom univerzitetu jednu kolekciju rukopisa od 287 knjiga, koje su bile, uglavnom, na perzijskom jeziku. Spisak poklonjenih knjiga nalazi se u uvodu prvog toma kataloga rukopisa ove biblioteke. Nakon toga poklonio je veliki broj rukopisa i štampanih knjiga bibliotekama Astane Quds Rezavi u Mešhedu, Astane hazreti Ma’sume u Qomu, Astane hazreti Šahčeraġ u Širazu, Astane hazreti Abdula’zim u Reju i medresi Fejzije u Komu. Broj poklonjenih knjiga iznosio je par hiljada naslova i tomova knjiga.

Druga faza

Nakon osnivanja velike teološke škole “Mar’āšijja”, 1385. hidžretske godine /1965. godine, ajatollah Mar’āši formirao je u toj školi jednu malu biblioteku koja je zauzimala svega dvije školske prostorije. Iste godine on je premjestio sve štampane i dio rukopisnih knjiga na treći sprat medrese “Mar’āšijje”. Trećeg šabana 1385. hidžretske godine u njegovom prisustvu i prisustvu velikog broja uleme i profesora Teološkog školskog centra u Komu otvorena je nova biblioteka.

Treća faza

Svakodnevni rastom interesiranja naučnika i istraživača ova biblioteka se suočila s ozbiljnim problemom nedostatka prostora. Konačno, četiri godine nakon osnivanja biblioteke preko puta medrese “Mar’āšijja”, gdje se na trećem spratu nalazila biblioteka, kupljen je plac veličine hiljadu kvadratnih metara. Ajetollah Mar’āši 1970. godine svojom plemenitom i časnom rukom postavio je kamen temeljac za izgradnju velike biblioteke, a 3. septembra 1974./15. šabana 1394. hidžretske godine u prisustvu velikog broja profesora, uleme i studenata Teološkog školskog centra otvorena je “Javna biblioteka ajatollaha al-’uzma Mar’āšija Nedžefija”, čiji je fond iznosio šesnaest hiljada manuskripta i štampanih knjiga. Neprestanim rastom interesiranja istraživača i zaljubljenika u knjige i nauku natjerala je odgovorne ove biblioteke da 1979. godine kupe dodatnih 500 kvadratnih metara prostora sa zapadne strane biblioteke zarad

njenog proširenja. Tako je kompleks biblioteke na pet spratova narastao na respektabilnih 4.500 kvadratnih metara korisnog prostora.

Četvrta faza

Neočekivano zanimanje teologa i univerzitetskih profesora ponovno je biblioteku suočilo s problemom nedostatka prostora. Iz istog razloga, hazreti imam Homeini 1987. godine izdao je naredbu kojom je obavezao vladu Irana da u što bržem roku proširi biblioteku. Naredne godine vlada Irana poklonila je biblioteci staru zgradu Iranske osiguravajuće kuće. U isto vrijeme rukovodstvo biblioteke kupilo je nekoliko stambenih zgrada oko biblioteke, tako da je prostor oko biblioteke proširen za dodatnih 2.400 kvadratnih metara. Nakon potrebnih analiza i izrade studije, započela je izrada projekta novog kompleksa zgrada velike biblioteke ajatollaha Mar'ašija. Iranski inženjeri tokom naredne godine posjetili su različite zemlje svijeta i upoznali se s njihovim najznačajnijim bibliotekama. Nakon studiozne analize različitih projekata poznatih svjetskih biblioteka, iranski inženjeri načinili su konačni projekt izgradnje biblioteke. Nakon dobivenih dozvola i prijenosa vlasništva na biblioteku, januara 1990. godine ajatollah Mar'aši je postavio kamen temeljac za izgradnju novog kompleksa zgrada velike biblioteke. Na svečanosti polaganja kamena temeljca bio je prisutan veliki broj istaknutih vjerskih, političkih, naučnih i kulturnih ličnosti. Nažalost, 47 dana nakon polaganja kamena temeljca, ajatollah Mar'aši je preselio na ahiret, ne dočekavši okončanje radova na novoj zgradi biblioteke. Osim prve faze gradnje nove zgrade biblioteke, sve ostale faze izgradnje su bile pod nadzorom administratora biblioteke.

1. ODJELI BIBLIOTEKE

Ova biblioteka kao jedan veliki međunarodni kulturni centar u cilju ispunjenja emaneta i realizacije plemenitih ciljeva njenog utemeljitelja, posjeduje različite centre i odjele kojima izravno upravlja administrator i upravni odbor biblioteke. U nastavku ćemo predstaviti pojedinačno svaki odjel biblioteke.

1. Sjedište administratora i upravnog odbora

Sjedište se sastoji od kancelarije administratora, salona za prijeme, kancelarije zamjenika administratora, kancelarije upravnika ženskog odjela i kancelarije sekretarijata.

Trenutno funkciju zamjenika administratora i upravnika ženskog odjeljenja obnaša gospođa Mar'aši, supruga administratora biblioteke.

Administrator je vrhovni upravni organ institucije koji upravlja svim poslovima biblioteke.

2. Kancelarija za upravljanje vakufima biblioteke

Dobri ljudi i humanisti tokom proteklih godina dali su u zadužbinu biblioteci određen broj stambenih i poslovnih zgrada i prostora u Komu, Teheranu i Isfahanu. Ova kancelarija upravlja tim stambenim i poslovnim zgradama i objektima.

3. Kancelarija za odnose s javnošću i međunarodne odnose

Ovaj odjel je odgovoran za:

1. planiranje i koordinaciju posjeta domaćih i inozemnih gostiju i posjetitelja. Pored toga ovaj odjel je zadužen za ažuriranje i objavljivanje informacija koje se tiču biblioteke i za komunikaciju s medijima i javnosti.
2. uspostavljanje saradnje sa kulturnim centrima
3. organizacija intervjuja, razgovora i predavanja administratora biblioteke
4. oglašavanje i obavještanje o godišnjici smrti utemeljitelja biblioteke
5. organiziranje konferencija, seminara i sajмова koji se održavaju pod pokroviteljstvom biblioteke
6. propagandne aktivnosti u medijima
7. organizacija različitih naučnih i kulturnih posjeta i ekskurzija za uposlenike biblioteke
8. organizacija takmičenja iz islamskih znanosti, hifza Kur'ana, poznavanja hadisa i ceremonije proglašenja najboljeg radnika
9. anketiranje posjetitelja, uposlenika i savjetovanje s njima
10. pripremanje mjesečnog i godišnjeg izvještaja o radu i prezentacija statističkih podataka u vezi s bibliotekom

11. pripremanje i štampanje različitih brošura koje sadrže predavanja i govore utemeljitelja biblioteke
12. pripremanje i prezentacija izvještaja sa naučnih putovanja administratora biblioteke. Općenito prezentacija informacija koje se tiču biblioteke. Određivanje termina, dana i sata, kada je biblioteka otvorena za posjetitelje i obavještanje direktora protokola o terminima i rezervacijama za posjete gostiju.

4. Protokol

Dužnosti ovog odjela su sljedeće:

- doček gostiju, domaćih i stranih posjetitelja, organizacija i prezentacija potrebnih pojašnjenja posjetiteljima o svakom odjelu biblioteke, prijem i darovanje poklona gostima biblioteke ovisno o njihovom statusu i položaju
 - vođenje knjige gostiju, sačinjavanje spiska posjetitelja, njihovih adresa i podataka
 - vođenje knjige sugestija i utisaka
 - pripremanje izvještaja o posjetama i gostima, predočavanje izvještaja administratoru i štampanja izvještaja u godišnjaku "Mirase šahaab"
 - organizacija dočeka stranih gostiju i staranje o njihovom ugodnom smještaju i boravku u internom gostinskom smještaju ili u hotelima.

Potrebno je napomenuti da je biblioteka uglavnom tokom svih sedam dana u sedmici otvorena za prijem velikog broja domaćih gostiju i istaknutih inozemnih ličnosti. Do sada je ovu biblioteku posjetio veliki broj poznatih naučnika, političara i istraživača iz Irana i različitih zemalja svijeta. Većina gostiju se upisala u knjigu gostiju i zabilježila svoje utiske tokom posjete ovoj biblioteci, koji svjedoče o grandioznosti ove ustanove i osobitosti njena utemeljitelja, čije ime i ugled je ova biblioteka pronijela kroz sve svjetske centre kulture. Nemoguće je pronaći neku ozbiljnu i odgovornu osobu uposlenu u nekoj od velikih svjetskih biblioteka ili respektabilnih svjetskih univerziteta a da nije čula za veliku biblioteku ajatollaha Mar'ašijja. Prema riječima administratora, ugled biblioteke ajatollaha Mar'ašija je zaista veliki. Učestvujući na brojnim međunarodnim seminarima i konferencijama, on se uvjerio da su gotovo svi učesnici saminara i konferencija poznavali ime ajatollaha Mar'ašija i njegovu biblioteku.

5. Sekretarijat

Sekretarijat je odgovoran za sve pisane dokumente biblioteke, kako domaće tako i međunarodne, koje treba potpisati administrator biblioteke. Pored toga tu su i poslovi kompjuterske obrade i unošenja tekstova u računar, protokola, sporazuma i ugovora, interni obrasci i formulari, arhiva dokumenata, imenik i adresar osoba i institucija iz Irana i inozemstva koji se u slučaju potrebe prosljeđuju odjelu za slanje poštanskih pošiljki i poklonjenih knjiga. Napomenut ćemo da ova biblioteka ostvaruje kontakte s više od četiri stotine kulturnih centara i biblioteka izvan Irana, a s nekima od njih ima i sklopljene bilateralne sporazume o saradnji ili ugovore o razmjeni mikrofilmova, transkripta i časopisa. Podaci o svim ovim sporazumima i ugovorima arhivirani su u sekretarijatu.

6. Odjel za žene

Ovaj odjel je formiran kako bi se ženama istraživačima osigurali što bolji uvjeti pristupa naučnim izvorima u biblioteci. Petak i subota isključivo su rezervirani za žene. Tokom ta dva dana cjelokupno osoblje biblioteke čine žene. Pored toga, uz prethodnu najavu u kancelariji administratora, žene koje se bave istraživačkim radom ili studiraju na postdiplomskom i doktorskom studiju mogu i drugim danima koristiti djela koja se nalaze u biblioteci.

7. Poštanski odjel

Adrese i lični podaci osoba kojima biblioteka šalje knjige arhivirani su u sekretarijatu, odakle se prosljeđuju poštanskom odjelu. Nabavka knjiga, pakiranje i slanje poštom ili direktno, odnosno sve poštanske pošiljke, bilo da se radi o pismima ili drugim pošiljkama, u nadležnosti su ovog odjela. Kancelarija administratora određuje koje će knjige biti darovane.

2. CENTAR ZA OPĆE POSLOVE

Ovaj odjel je na usluzi kako običnim posjetiteljima tako i stručnjacima i istraživačima. Centar posjeduje nekoliko pododjela:

1. Veliki salon "Ibn Sina"

Ovaj salon - javna čitaonica posjeduje 2.200 kvadratnih metara prostora, 750 stolica sa stolovima za četiri ili šest osoba. Nakon ulaska u prostor salona,

posjetitelj se prvo upućuje prema centralnoj informatičkoj bazi podataka. Tamo uz pomoć osoblja biblioteke pronalazi željenu knjigu. Potom odlazi u salon za čekanje, koji ima brojne stolice, gdje čeka da mu donesu željenu knjigu. Nakon nekoliko minuta čekanja, tražena knjiga se električnim liftom iz odjela za čuvanje knjiga dostavi u odjel za prijem zahtjeva, gdje posjetilac preuzima knjigu. Posjetilac potom odlazi u javnu čitaonicu s knjigom. Korisnici biblioteke moraju posjedovati člansku kartu kako bi mogli koristiti knjige iz ove biblioteke. Dnevno ovu biblioteku posjeti po dvije hiljade posjetilaca. Biblioteka posjeduje trenutno preko četrdeset hiljada stalnih članova. Pored toga, tu su i povremeni članovi i korisnici usluga biblioteke pa stvarni broj članova biblioteke iznosi oko sto hiljada članova. Povremeni članovi biblioteke koriste usluge biblioteke prvenstveno zbog toga što ona posjeduje neke veoma rijetke, stare i vrijedne štampane knjige koje je nemoguće pronaći i u jednoj drugoj biblioteci u Iranu. Naravno u ovaj broj nisu uključeni istraživači i profesori koji, uglavnom, koriste salon "Šejha Tusija" ili salon rezerviran za istraživače.

2. Salon rezerviran za teološke studije

U ovom salonu studenti teoloških znanosti i bez članske kartice, uz predočenje bilo kakvog validnog identifikacijskog dokumenta, mogu koristiti knjige koje se nalaze na ovom odjelu.

3. Salon "Hadže Nasiruddin Tusi"

Ovaj salon sa svojih dvije stotine mjesta služi za održavanje susreta, predavanja i seminara o bibliotekarstvu, bibliografiji i rukopisima.

4. Salon "Šejh Mufid"

Ovaj salon je rezerviran isključivo za različite konferencije koje organizira ova biblioteka.

5. Prodavnica knjiga

U ovoj prodavnici izložene su knjige i časopisi koji izlaze u izdanju ove biblioteke, knjige i časopisi ostalih izdavača.

3. ISTRAŽIVAČKI CENTAR ZA IZVORE I POSEBNE USLUGE

Ovaj centar predstavlja jedan od centralnih odjela biblioteke i ima sljedeće odjele:

1. Riznica rukopisnog blaga

Trenutno rukopisni fond biblioteke iznosi 60 hiljada naslova i više od 31 hiljadu tomova knjiga. Šezdeset pet procenata knjiga je napisano na arapskom jeziku, ostatak je na perzijskom jeziku, dok knjige na turskom, urdu, tatarskom, etiopskom, pahlevidskom i latinskom čine manji dio knjižnog fonda. Broj rukopisa, naravno, nije stalan. Svake godine riznica rukopisa kupovinom ili prijemom poklona obogati se s približno 750 do 1000 novih naslova. Rukopisi obuhvataju različite oblasti; islamsko pravo, uvod u islamsko pravo, spekulativna teologija, logika, filozofija, irfan, sufizam, hadis, tefsir, kur'anske nauke, književnost, etika, prirodne znanosti, nauka o prenosiocima hadisa, genealogija, matematika, fizika, hemija, geografija, astronomija, medicina, muzika.

Među ovim rukopisima nalaze se izuzetno vrijedni i jedinstveni primjerci pisani rukom poznatih islamskih autora ili, pak, prepisani pod nadzorom i dozvolom autora djela.

Najstariji rukopis u ovoj biblioteci je rukopis prijepisa Kur'ana bez datuma, napisan na kufskom pismu, za koji se pretpostavlja da datira s kraja drugog hidžretskog stoljeća. Najstariji datirani rukopis je prijepis dva džuzua Kur'ana Alija bin Helala Ibn Bevvana napisan kufskim pismom, koji je prepisan 1002. godine po Isau, a.s.. Pored toga, dva toma tefsira "Et-Tibjan" šejha Tusija koji su prepisani uz njegovu ličnu dozvolu i potvrdu 1076. godine. "Nehdžul belaga" Šerifa Ridaa prepisana 469. hidžretske godine najstariji je i najoriginalniji prijepis ovog djela u svijetu. Biblioteka ima i nekoliko prijepisa Kur'ana nastalih poslije 1054. godine/446. hidžretske godine, te određen broj starih i vrijednih djela različitih vjera i sekti, kao što je to knjiga molitvi iz "Indžila" na latinskom jeziku napisana na koži velikog formata prije više od sedam stoljeća, te knjige "Avesta" na pahlevidskom jeziku.

Biblioteka ima i veliki broj drugih vrijednih i starih rukopisa čiji prijepisi datiraju iz šestog hidžretskog stoljeća. Veliki broj ovih knjiga su originali koji nikada nisu štampani. Ova riznica je najvrjedniji i najveći odjel biblioteke koji je i čini drugačijim od ostalih biblioteka i zbog kojeg je ova biblioteka stekla

slavu i poseban status. Biblioteka je opremljena najsavremenijim uređajima za održavanje optimalne temperature i vlažnosti zraka. Do sada je obrađeno i katalogizirano više od dvanaest hiljada i dvije stotine rukopisnih naslova i objavljeno u katalogu koji sadrži trideset tomova. Tim stručnjaka biblioteke neprestano radi na katalogizaciji ostatka rukopisa. Očekuje se da će u doglednoj budućnosti postepeno biti objavljeno još 60 tomova kataloga rukopisa Biblioteke "Mar'aši". Uposlenici na ovom odjelu su vrhunski stručnjaci na polju poznavanja rukopisa, njihove obrade i katalogizacije. Oni, također, posjetiteljima biblioteke pomažu prilikom pronalaska izvora i načina njihova korištenja. Direktor biblioteke je, također, zadužen za očuvanje i zaštitu rukopisa. Ukoliko neki rukopis treba ići na reparaciju, uvezivanje, katalogizaciju ili izradu mikrofilma, prethodno je potrebno uzeti pismeno odobrenje administratora biblioteke pa tek onda pristupiti realizaciji posla. Naravno, na kraju radnog vremena biblioteke, svaki rukopis se vraća na svoje mjesto. Vrijedno napomene je i to da postoji veoma bliska i efikasna koordinacija i saradnja između različitih odjela i centara ove biblioteke. Ova koordinacija iznimno je značajna s obzirom na to da je riznica ove biblioteke, bez sumnje, pravo blago koje u sebi krije izvore primarnog značaja za sve istraživače islama.

Način na koji se prikupljaju rukopisi je sljedeći:

a. dio knjižnog fonda je utemeljitelj biblioteke ajatollah Mar'aši, dok je još živio u Nedžefu, naslijedio od svog oca; broj ovih knjiga je ograničen i one čine manji dio današnjeg knjižnog fonda.

b. Ajatollah Mar'aši je dio knjiga kupio tako što je štedio za kupovinu posteći i umanjujući jedan obrok dnevno i radeći noću u fabrici riže.

c. dio knjiga ajatollah Mar'aši je kupio nakon dolaska u Kom pa sve do preseljenja na ahiret. Knjige kupljene u ovom periodu čine veći dio knjižnog fonda biblioteke.

d. dio knjiga je kupljen tokom četrdesetogodišnjih mnogobrojnih putovanja administratora biblioteke u sela i gradove Irana. Knjige kupljene na ovaj način također čine značajan fond biblioteke. Ovaj način obogaćivanja fonda biblioteke i danas traje.

e. dio fonda čine knjige koje su poklonili ili uvakufili prijatelji i zaljubljenici u nauku i kulturu pisane riječi.

2. Riznica kopija manuskripta

U ovom odjelu je pohranjeno više od četiri hiljade tomova kopija vrijednih rukopisa koji se čuvaju u inozemnim bibliotekama i manjim dijelom u drugim bibliotekama u Iranu. Do sada su objavljena dva kataloga kopija rukopisa pohranjenih u ovoj biblioteci.

3. Riznica mikrofilmova i slajdova

Riznica mikrofilmova sastoji se od dva dijela. U jednom odjelu se nalazi četiri hiljade mikrofilmova rukopisa koji se nalaze u poznatim svjetskim bibliotekama, manjim dijelom u Iranu. U drugom dijelu su mikrofilmovi originalnih rukopisa koji se čuvaju u centralnoj riznici ove biblioteke i njihov broj iznosi 12.200 mikrofilmova. Naravno, broj mikrofilmova se svake godine štampanjem novih kataloga uvećava.

4. Riznica pisanih dokumenata

U ovoj riznici se čuva više od sto hiljada rukopisnih dokumenata koji datiraju od prije pet stoljeća pa do danas. Ovi dokumenti su fermani iranskih šahova, emira, vladara, idžazetname velikih alima, vjenčani ugovori, dokumenti o vlasništvu i druge vrste dokumenata. Pored toga, tu su i pisma uleme i velikih islamskih pravnika kao što su to desetine pisama imama Homeinija (r.a.) i druge uleme iz islamskog svijeta koja su adresirana utemeljitelju biblioteke.

5. Stalna izložbena postavka rukopisa

U izložbenom prostoru izloženi su stari umjetnički, naučni i kaligrafski rukopisi, originalni rukopisi stari preko hiljadu godina napisani rukom autora. Ovaj odjel je namijenjen za posebne goste i posjetioce biblioteke.

6. Riznica naučnih djela utemeljitelja biblioteke

U ovoj riznici se čuvaju autorska djela ajatollaha Mar'ašija iz različitih naučnih tematskih područja. Tu su čuvaju i neka štampana djela na čijim marginama je ajatollah Mar'aši napisao komentare. Pored njegovih autorskih djela, tu su izloženi i dijelovi odjeće i ličnih stvari ajatollaha Mar'ašija koje je on koristio sve do posljednjeg dana svoga života.

7. Riznica veoma starih rukopisa

U ovoj riznici se nalaze, primjerci, veoma stara djela na arapskom, perzijskom, turskom, latinskom i aramenskom jeziku, koja su štampana u desetom i jedanaestom hidžretskom stoljeću. Neka od tih dijela su: "El-kanun va an-nedžad" Ibn Sinaa na arapskom jeziku, štampano 1593. godine, izdavač Oklidis, djelo Nasirudina Tusija na arapskom jeziku, štampano u Rimu 1593. godine, djelo "Nuzhet al-moštaq" Šerifa Idrisija iz geografije, na arapskom jeziku, štampano 1593. u Rimu, Evandjelje na latinskom i aramenskom jeziku, štampana u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću, djelo "Takvim at-tavarih" Čelebija na turskom jeziku štampano u Istanbulu 1143. hidžretske godine, "Džahan nama" Čelebija također na turskom jeziku, štampano u Istanbulu u dvanaestom hidžretskom stoljeću, Sabrana djela šejha Sadija štampana u Kalkuti u Indiji 1791. godine; prijevod na ruski jezik djela "Šeraje' al-islam" Muhaqaqa Hilija u dva toma, Sankt Peterzburg 1862. godine; prijevod u dva toma istog djela (Šaraje' al-islam) na francuski jezik, u prijevodu R. H. Kerija, štampano u Parizu; "Makhzanu al-konuz al-mašriqijje va ma'dan ar-romuz al-džanbijje" na njemačkom jeziku, djelo o arapskoj književnosti u prijevodu Nikolasa Gonta Sijavaškog, štampano u Beču u Austriji 1809. godine; šesto izdanje "Putopisa Tavarnijea kroz Tursku, Iran i Englesku", štampan u Londonu 1678. godine; Firdusijeva "Šahnama" štampana u Bombaju u Indiji 1272. hidžretske godine koja posjeduje ilustracije u boji, te prvi primjerci knjiga štampanih u prvim štamparijama Irana, kao što je to traktat "Džihadijje" na perzijskom jeziku štampan u Tabrizu 1234. hidžretske godine, "Measiru soltani" na perzijskom jeziku, štampano u Tabrizu 1241. hidžretske godine.

8. Riznica veoma rijetkih i vrijednih knjiga štampanih kamenim tiskom

U ovoj riznici se nalaze veoma rijetki i vrijedni primjerci knjiga na arapskom, perzijskom, turskom, urdu, uzbekistanskom i tatarskom jeziku štampanih kamenim tiskom početkom trinaestog stoljeća u Iranu i nekoliko drugih zemalja. Ova riznica broji više od trideset hiljada knjiga.

9. Centralna riznica štampanih djela na perzijskom, arapskom, turskom, urdu i ostalim jezicima

Ova riznica je zbog opsega knjižnog fonda, koji iznosi na stotine hiljada tomova knjiga, smještena na tri sprata nove zgrade biblioteke. Prvi odjel,

riznica broj jedan smještena je na drugom spratu nove zgrade. Riznica broj dva smještena je na trećem spratu dok je riznica broj tri smještena na četvrtom spratu biblioteke. Na početku kapacitet ovih riznica bio je oko milion i pet stotina hiljada knjiga, dok je naknadnim preuređenjem i ugradnjom pokretnih polica za knjige kapacitet povećan na pet miliona knjiga.

10. Odjel za štampu, novine i periodične časopise

U ovom odjelu se nalazi više od dvije hiljade i pet stotina naslova časopisa i dnevnih novina na perzijskom, arapskom, turskom i urdu jeziku. Tu su i izdanja na evropskim jezicima. Među tim izdanjima izdvajaju se prve dnevne novine i časopisi štampani kamenim tiskom iz perioda vladarske dinastije Kadžara, te stari časopisi na arapskom jeziku koji su štampani u različitim islamskim zemljama i koji datiraju prije više od sto godina.

11. Riznica referentnih knjiga

Ovo je specijalni odjel koji koriste istraživači i naučnici sa preporukom obrazovnih centara Irana ili kulturnih i naučnih instituta i smješten je u salonu "Šejh Tusi".

12. Riznica kataloga islamskih rukopisa koji se čuvaju u bibliotekama cijelog svijeta

U ovom odjelu smješteni su katalozi islamskih rukopisa iz više od šezdeset svjetskih i iranskih biblioteka, među kojima se nalaze knjige na različitim jezicima muslimanskih naroda. Ovo je jedan specijalizirani odjel Biblioteke "Ajatollah Mar'aši" i predstavlja jednu od najpotpunijih i najuređenijih arhiva ove vrste u svijetu. U ovom odjelu su smještene i stručne knjige iz oblasti bibliotekarstva, medija, poznavanja rukopisa, metoda naučnog istraživanja, koje koriste uposlenici biblioteke koji rade na katalogizaciji i obradi rukopisa te istraživači i stručnjaci koji rade na projektu pisanja leksikona biblioteka svijeta.

13. Riznica štampanih djela i časopisa na evropskim jezicima

U ovom odjelu se nalaze na desetine hiljada knjiga na više od četrdeset svjetskih jezika. Pored toga tu je odjel za dnevne novine i časopise na evropskim jezicima čiji se broj svakodnevno uvećava. Neki primjerci predstavljaju prave raritete i stari su više od sto pedeset i dvije stotine godina.

14. Arhiva zabranjenih knjiga

U ovom odjelu su smještene proskribirane knjige koje ljude odvede na stranputicu i zabludu. Tu se čuvaju dalje od javnosti. Pristup ovim knjigama omogućen je isključivo istraživačima koji se bave kritikom i pobijanjem ovih dijela. U ovoj arhivi nalaze se djela koja su napisali sljedbenici otpadničkih ateističkih sekti, antiislamske knjige i djela koja su napisana protiv Poslanika i imama (neka je mir na njih).

15. Riznica geografskih atlasa i karti

U ovom odjelu su smještene neke veoma stare geografske karte i najnovije karte i atlasi različitih zemalja svijeta te referentni pisani izvori iz oblasti geografije i kartografije napisani na različitim svjetskim jezicima. Karte se čuvaju u rolnama smještenim u specijalnim policama.

16. Riznica duplikata knjiga

U ovom odjelu su smješteni duplikati štampanih djela koje biblioteka ne treba. Ovi duplikati se čuvaju za podružnice biblioteke koji će se, inšallah, ubrzo otvoriti u nekoliko gradova, između ostalog i u Teheranu.

17. Veliki salon Šejha Tusija

Ovaj salon ima površinu od 2.200 kvadratnih metara prostora. Uređen je za posebne namjene i koriste ga istraživači za čitanje i studiranje rukopisa i knjiga iz različitih odjela biblioteke.

18. Specijalizirani odjel za istraživače rukopisa i pisanih dokumenata

U ovom odjelu istraživači i naučnici čitaju i studiraju rukopise. Da bi se pristupilo ovom odjelu, uobičajeno je potrebna pismena preporuka nekog naučno-istraživačkog centra, odnosno institucije, iz Irana ili svijeta.

19. Odjel za istraživanje historije grada Koma

Ovdje su prikupljene knjige i naučni tekstovi na raznim jezicima svijeta koji su napisani o gradu Komu. Ubrzo će u izdanju ove biblioteke izaći iz štampe drugi tom historije grada Koma pod nazivom "Envar al-Mošāšā'iin". Prvi tom ovog djela štampan je veoma davno kamenim tiskom, no drugi tom tek će da ugleda svjetlo dana. Pored toga ubrzo će biti objavljeno i djelo "Tohfet al-faatemiin fi ahval Qom va al-moteqiin", koje se do sada nalazilo u rukopisu.

Neki dijelovi ovog djela fragmentarno su objavljivani u periodičnom časopisu "Mirase šahab". U pripremi za štampu je također i mali traktat iz historije grada Koma na perzijskom jeziku pod naslovom "Veqaje' Qahtsali Qom".

20. Odjel za istraživanje rodoslovlja

Na ovom odjelu smještena su djela koja se tiču nauke o rodoslovlju napisana na različitim jezicima. Utemeljitelj biblioteke ajatollah Mar'aši slovio je za jednog od najboljih poznavalaca nauke o rodoslovlju i napisao je iz ove oblasti mnoge vrijedne knjige. Uprava biblioteke planira izvršiti redakturu i lekturu djela ajatollaha Mar'ašija i pripremiti ih za štampu. Jedno od njegovih vrijednih dijela je višetomna knjiga "Omdet al-talib fi ensab Alu Ebu Talib (a.s.)", koja će uskoro biti objavljena. Do sada je u izdanju biblioteke objavljeno više od deset djela o rodoslovlju.

21. Odjel za katalogizaciju rukopisnog fonda biblioteke

U ovom odjelu uposlano je nekoliko stručnjaka za bibliografiju, poznavalaca rukopisa čiji posao se sastoji od analize, uređenja i katalogizacije rukopisa. Ovaj odjel pod direktnim je nadzorom administratora biblioteke. Do sada je objavljeno 27 kataloga rukopisa Biblioteke ajatollaha Mar'ašija u kojima je predstavljeno više od jedanaest hiljada rukopisa. Ove godine će biti objavljeni katalozi broj 28, 29 i 30, a, uz Božiju pomoć, i ostatak rukopisa će biti katalogiziran. Pretpostavlja se da će, kada katalogizacija bude u potpunosti završena, broj kataloga iznositi više od 60.

22. Odjel za pripremu i štampanje knjiga

U ovom odjelu vrši se analiza, lektura, priprema za štampu i štampanje naučnih djela i radova utemeljitelja biblioteke. Ovaj odjel se nalazi, također, pod direktnim nadzorom administratora biblioteke. Do sada je objavljena edicija djela ajatollaha Mar'ašija u 36 tomova, a koja obuhvata radove ovog uvaženog alima iz različitih islamskih disciplina kao što su spekulativna teologija i islamsko vjerovanje. Ova edicija nazvana "Mohaleqat al-ahkam" prije trinaest godina u Islamskoj Republici Iran proglašena je izdanjem godine u oblasti islamskih znanosti. ajatollah Mar'aši radio je punih 40 godina na pisanju ovog djela, za koje je samo iz izvora ehli sunneta koristio više od pet hiljada naslova i izvora. Ovo djelo je štampano u Bejrutu u dva izdanja. Utemeljitelj biblioteke je napisao više od 150 knjiga, traktata i članaka iz različitih disciplina

i tema kao što su islamsko pravo, uvod u islamsko pravo, nauka o rodoslovlju, nauka o prenosiocima hadisa, logika, egzegeza Kur'ana, arapska književnost i historija.

23. Odjel za kritički prikaz, korekturu i istraživanje islamskih rukopisa

Na ovom odjelu nekoliko stručnjaka radi na obradi, kritičkom prikazu, korekturi i istraživanju vrijednih islamskih rukopisa koji još nisu doživjeli svoje prvo izdanje, pripremaju ih za štampu i objavljivanje. Do sada je ovdje urađena korektura i kritički prikaz više od 160 naslova sa preko 400 tomova knjiga, koje su, nakon toga, štampane i predstavljene javnosti. Ova djela su različitog tematskog sadržaja i napisana su na arapskom i perzijskom jeziku, a načinjen je i zaseban katalog rukopisa koji su nakon kritičkog prikaza štampani.

4. ADMINISTRATIVNI CENTAR

Ovaj centar posjeduje sljedeće odjele:

1. Uprava za finansijske poslove

Ovaj odjel sačinjavaju direktor finansijskih poslova, računovođa, komercijalista, šef skladišta i ekonom. U upravi finansijskih poslova pažljivo se provjeravaju i analiziraju svi troškovi i računi, bilo da su u pitanju proračuni za kupovinu knjiga ili proračuni troškova u vezi s nabavkom i kupovinom potrebnog inventara i opreme. Nakon što proračun potvrde direktor finansijskih poslova, računovođa i, na kraju, administrator, moguće je izvršiti uplatu sredstava za nabavku. Sve troškove izgradnje i održavanja biblioteke za svoga života podmirivao je sam utemeljitelj biblioteke ajatollah Mar'aši. Nakon preseljenja na ahiret utemeljitelja biblioteke, odlukom parlamenta Islamske Republike Iran, osim malog dijela koji iznosi šest do sedam procenata ukupnih troškova biblioteke a koji se osigurava putem dobrovoljnih i dobrotvornih donacija naroda, ostatak troškova snosi država.

Potrebno je napomenuti da je nakon smrti utemeljitelja biblioteke odlukom parlamentarnih predstavnika Islamske Republike Iran određen javni budžet Biblioteke "Mar'aši" iz koje se podmiruju svi tekući troškovi i troškovi izgradnje i održavanja.

2. Uprava za izbor kadra i poslove radnika

Ova uprava rukovodi kadrovskom politikom, priprema izbor novih kadrova potrebnih biblioteci i potvrđuje njihov izbor. Pored toga ovaj odjel je zadužen za vođenje poslova uposlenika biblioteke, a sve u skladu sa usvojenim Pravilnikom o radu Ministarstva rada i društvenih pitanja, kategorizaciju posla i određivanje osnovice za svakog uposlenika biblioteke. Svi radnici biblioteke su osigurani i uplaćuje im se puni iznos penzionog i zdravstvenog osiguranja. Ukupan broj uposlenika biblioteke iznosi 160. Planirano je da nakon otvaranja nove zgrade biblioteke broj uposlenika poraste na 250.

3. Odjel za obrazovanje i edukaciju

Ovaj odjel formiran je s ciljem podizanja naučnog i stručnog nivoa uposlenika biblioteke. Organiziranje naučnih skupova i dolazak osoba i stručnjaka iz inozemstva s ciljem stručne edukacije, kao, naprimjer, edukacije na polju reparacije rukopisa i pisanih dokumenata, pod nadzorom je ovog odjela. Do sada su mnogobrojne ličnosti iz brojnih zemalja svijeta posjetile biblioteku s ciljem potpisivanja protokola i sporazuma o saradnji, neki od njih su završili određene seminare i stručne kurseve te dobili od administratora stručne certifikate i vratili se u svoje zemlje. Pored toga uposlenici biblioteke obavezni su da se stručno usavršavaju. Neki od njih do sada su s uspjehom završili stručna usavršavanja u raznim oblastima kao što su: arapski jezik, engleski jezik, gašenje požara, brzo čitanje, dekoracija margina stranica knjiga, korićenje rukopisa, informatički menadžment na daljinu, pravilno učenje Kur'ana i druge stručne kurseve i seminare. Ovaj odjel ima i neke druge pododjele kao što su to pomoć i podrška uposlenicima, dom zdravlja, sportski centar i centar za zdravu zabavu te vlastiti servis za prijevoz radnika.

5. CENTAR ZA AKTIVNU PODRŠKU

Ovaj centar ima nekoliko pododjela:

1. Odjel za informatičku podršku:

Pružna informatičku (kompjutersku) podršku i održava internu i eksternu kompjutersku mrežu.

2. Odjel za komunikacije, unutrašnje i međunarodne veze:

Uspostavlja kontakte sa osobama koje saraduju s bibliotekom iz Irana i inozemstva.

3. Odjel za štampanje i distribuciju:

Nakon korekture i urađenog kritičkog prikaza radi na pripremi rukopisa za štampanje. Do sada je štampano i distribuirano više od 160 naslova sa preko 400 tomova knjiga na arapskom i perzijskom jeziku. Pored toga ovaj odjel radi na pripremanju, štampanju i distribuciji brošura, vodiča kroz biblioteku i propagandnih listića, te na štampanju kataloga biblioteke i štampanju vasijet-name – oporuke utemeljitelja biblioteke.

4. Odjel za organizaciju sajmova:

Svi poslovi vezani za održavanje sajmova koje organizuje biblioteka na različitim lokacijama su u nadležnosti ovog odjela.

Biblioteka Mar'aši do sada je održala nekoliko specijaliziranih sajmova. Neki od tih sajmova su:

1. Sajam naučnih radova utemeljitelja biblioteke povodom osme godišnjice preseljenja ajatollaha Mar'ašija održan u prostorijama biblioteke.

2. Sajam starih ukrašenih rukopisa koje su pisali najistaknutiji kaligrafi islamskog svijeta prije hiljadu godina pa sve do danas.

3. Specijalizirani sajam kataloga rukopisa svjetskih biblioteka na kom je prezentirano oko dvije hiljade kataloga iz više od 50 zemalja svijeta, a koji je u prostorijama biblioteke održan povodom rođenja hazreti Fatime (a.s.).

4. Sajam raritetnih rukopisa u Teheranu koji je naišao na izuzetno topao prijem kod teheranske publike.

5. Odjel za organizaciju konferencija i kongresa

Svi poslovi oko organizacije konferencija koje organizuje biblioteka su u nadležnosti ovog odjela. Četvrta međunarodna konferencija o uništenju pisanog kulturnog naslijeđa održana u Teheranu organizirana je u saradnji Biblioteke Mar'aši, Instituta za rekonstrukciju i obnovu kulturnog naslijeđa, Organizacije kulturnog naslijeđa, Organizacije za dokumentaciju i UNESCO-a uz učešće velikog broja relevantnih stručnjaka iz više zemalja svijeta.

6. Odjel za smještaj gostiju

Ovaj odjel ima nekoliko apartmana za istaknute strane goste s ciljem da im se pruži maksimalni komfor tokom naučno-istraživačkog rada.

7. Restoran

Ima zadatak da domaćim i inozemnim gostima osigurava kvalitetnu hranu. U ovom restoranu također objeđuju učesnici i gosti na konferencijama koje organizira ova biblioteka.

8. Centar za nabavku i obogaćivanje knjižnog fonda biblioteke

Ovaj centar vrši nabavku knjiga i rukopisa koje administrator odabire i kupuje, radi na nabavci i kupovini štampanih knjiga na perzijskom, arapskom i evropskim jezicima, te nabavci referentnih inozemnih časopisa iz oblasti bibliografije, metodologije naučnog istraživanja, poznavanja rukopisa islamskog knjižnog blaga. Dio knjiga se nabavlja putem bilateralnih sporazuma o razmjeni i saradnji s drugim velikim svjetskim bibliotekama. Shodno odluci br. 205 Visokog vijeća kulturne revolucije koja je donesena 5. decembra 1990. godine, Ministarstvo islamske upute Irana dužno je jedan primjerak svake knjige koja bude objavljena u I. R. Iran osigurati za Biblioteku "Ajetullah Mar'aši".

9. Centar za izradu fotografija i slika

Ovaj centar je zadužen za fotografiranje posjetitelja i gostiju biblioteke i za izradu fotografija. Pored toga, snimanje konferencija i sajmova, obilježavanja godišnjica i drugih događaja koje organizira biblioteka neke su od dužnosti ovog centra, koji ima laboratoriju za izradu slika i savremene fotografske aparate i video kamere.

10. Odjeljenje za tehničku podršku i održavanje

Ovaj odjel zadužen je za izvođenje građevinskih radova, održavanje i popravke. U ovom odjelu je zaposleno nekoliko iskusnih majstora i radnika na održavanju.

11. Odjel za pripremu i štampu časopisa "Mirase šahab"

Administrator biblioteke je izdavač i vlasnik svih prava periodičnog stručnog časopisa "Mirase šahab". Izdavački kolegij svaka tri mjeseca priprema i štampa časopis, koji obrađuje teme kao što su: bibliografija, metodi naučnog

istraživanja, konzerviranje i čuvanje rukopisa, poznavanje rukopisa, islamski rukopisi, izvještaji sa stručnih putovanja u inozemstvo, interne vijesti o biblioteci, statistika, katalog kupovine novih rukopisa, štampanje nekih djela utemeljitelja biblioteke, statistika objavljenih knjiga biblioteke i predstavljanje svjetskih biblioteka.

12. Kancelarija u Teheranu

U cilju ubrzanja tekućih poslova biblioteke, otvorena je kancelarija u Teheranu u kojoj se nalazi sjedište predstavnika biblioteke.

13. Centar za prevođenje

U ovom centru se prevode pisma i dokumenti s engleskog, njemačkog, francuskog, arapskog, talijanskog i drugih jezika.

14. Kancelarija za planiranje

U ovoj kancelariji se analiziraju različiti projekti, prijedlozi i planovi koje prezentiraju uposlenici ili posjetitelji biblioteke. Nakon što se neki prijedlog ili plan detaljno analizira, on se prosljeđuje administratoru, koji daje konačnu saglasnost za realizaciju projekta.

15. Kancelarija za poslove podružnica biblioteke

Do sada su centrali biblioteke podneseni prijedlozi za formiranje nekoliko biblioteka podružnica u nekim iranskim pokrajinama. Nakon analize i procjene, administrator Biblioteke "Mar'aši" složio se s osnivanjem podružnica biblioteke. Ako Bog da, u bliskoj budućnosti postepeno će biti otvarane podružnice Biblioteke "Mar'aši". U centralnoj biblioteci uskladišten je veliki broj knjiga duplikata koje će biti otpremljene u biblioteke podružnice. Predviđa se da će osnivanje podružnica veoma srdačno dočekati ljubitelji knjige i u ostalim gradovima Irana.

16. Održavanje instalacija

Ovaj odjel ima dva pododjela: a) održavanje električnih, telefonskih i drugih komunikacijskih sistema i sistem osiguranja i zaštite. Trenutni kapacitet električne instalacije biblioteke iznosi 1,5 megavata. Biblioteka posjeduje snažan generator koji je u stanju, u slučaju prekida dotoka električne energije, osigurati biblioteci potrebnu električnu energiju; b) sistemi za grijanje i rashla-

divanje. U ovom odjelu radi iskusni kadar koji upravlja sistemima održavanja temperature unutar biblioteke, koja tokom cijele godine treba biti u rasponu od 18 do 24 stepena Celzijusa. Vlažnost zraka također se kontroliše i mora biti unutar propisane tolerancije. U sklopu ovih sistema je i sistem snabdijevanja pitkom hladnom vodom. Cijelo zdanje biblioteke opremljeno je sistemom koji osigurava pitku, toplu i hladnu vodu. Rashladni sistem i sistem za zagrijavanje biblioteke spada u red najsavremenijih sistema, ima kompjutersku kontrolu kojom se upravlja preko monitora i u skladu je s najvišim međunarodnim standardima.

17. Centar za fizičku zaštitu biblioteke

Ovaj centar se razlikuje od centra za zaštitu i osiguranje knjižnog fonda biblioteke, koji je odgovoran za osiguranje i čuvanje knjižnog fonda i izvora biblioteke. Zadatak Centra za fizičku zaštitu biblioteke je fizička zaštita biblioteke od utjecaja nepredvidivih događaja kao što su eksplozije, krađe, diverzije i slično. Aktivnosti koje se provode i metode koje se primjenjuju u cilju fizičke zaštite biblioteke su sljedeće:

- danonoćno fizičko osiguranje ulaza u biblioteku
- fizičko osiguranje zapadnog prilaza biblioteci
- sistem senzorskog upozoravanja i alarmiranja na ulazu i izlazu iz biblioteke u cilju sprečavanja krađe knjiga
- sistem od 75 fiksni video kamera raspoređenih na različitim mjestima unutar i van biblioteke, kojima se upravlja iz centra za video-nadzor. Kadar koji radi na ovom odjelu prošao je sva potrebna stručna usavršavanja kako bi uspješno upravljao ovim savremenim sistemima. Svi uposlenici ovog odjela uvezani su u internu mrežu putem bežične radio veze.

18. Odjel za popravke

U ovom odjelu uposleni su iskusni radnici i majstori: bravari, vodoinstateri, stolari koji obavljaju različite poslove i popravke.

6. CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE I TEHNIČKU PODRŠKU

Ovaj centar čine odjeli za izbor i narudžbe, evidenciju i službene proglase, analizu i dezinskciju knjiga, obradu i kodifikaciju, tehničku podršku, istraživački institut i kompjuterski centar.

Dekretom administratora biblioteke ovaj centar je osnovan 1996. godine i administrator direktno nadzire rad ovog centra. Cilj osnivanja ovog centra je bio uspostavljanje centraliziranog informativnog sistema, pružanje tehničke podrške, standardizacija kodifikacije i katalogizacije, izgradnje savremene informatičke mreže i razvoj softvera za podršku u cilju što bolje edukacije uposlenog kadra.

Zadaci ovog centra su sljedeći:

1. izbor knjiga i časopisa
2. narudžba novih kolekcija knjiga
3. upis i kodifikacija novopristigle kolekcije knjiga
4. evidencija o prispjeću pošiljki
5. analiza i dezinskcija
6. priprema
7. selekcija
8. kodifikacija i katalogizacija
9. tehničko uređenje teksta
10. razvoj softvera i banke informacija
11. unošenje teksta, lektura, kritički prikaz i predstavljanje rukopisa.
12. menadžment kompjuterskog sistema
13. tehnička podrška
14. edukacija iz oblasti bibliotekarstva
15. informisanje.

Kompjuterski sistem biblioteke konektiran je na međunarodnu internet mrežu tako da istraživači mogu istovremeno koristiti izvore iz ove biblioteke i konsultirati druge referentne biblioteke u svijetu.

Potrebno je napomenuti da odjel za evidenciju pošiljki prihvata i evidentira sve štampane knjige, bile one kupljene ili uvakufjene. Prijem i unos podataka o prispjeću novih rukopisa se odrađuje direktno u kancelariji administratora biblioteke.

Tokom proteklog perioda u ovoj je biblioteci veliki broj pripravnika, studenata i radnika, na preporuke različitih centara i institucija, odradio pripravnički staž ili pohađao različite stručne kurseve bibliotekarstva i informatike. Nakon uspješno položenih ispita, svi su dobili certifikat od administratora biblioteke. Ova praksa i u budućnosti će biti nastavljena. Treba napomenuti da su neki studenti svoje magistarske i doktorske teze napisali upravo na temu Biblioteke ajatollaha Mar'ašija. Također, odlukom Zavoda za udžbenike pri Ministarstvu obrazovanja i odgoja članak od nekoliko stranica u kome je predstavljena ova biblioteka, uvršten je u udžbenike perzijskoga jezika za drugi razred gimnazije. Na taj način mladi Irana upoznaju se s ovom bibliotekom i njenim utemeljiteljem.

7. CENTAR ZA ZAŠTITU I OSIGURANJE KNJIŽNOG FONDA I IZVORA BIBLIOTEKE

Ovaj centar je zadužen za planiranje i realizaciju planova zaštite i čuvanja knjižnog fonda i dokumenata biblioteke, a ima nekoliko odjela:

1. Patologija oštećenja knjiga: ovaj odjel je opremljen savremenim uređajima i opremom za pravovremeno otkrivanje različitih oštećenja knjiga i dokumenata, ima savremene i snažne mikroskope s osjetljivim objektivima za otkrivanje moljaca i gljivica koje uništavaju i oštećuju knjige i boju fotografija. Nakon pregleda i otkrivanja oštećenja, knjiga ili dokument se šalje na čišćenje i dezinfekciju.

Ovaj odjel posjeduje i sljedeću opremu i uređaje: a) digitalni inkubator za sprečavanje rasta gljivica i drugih štetočina, b) aparat za dezinfekciju, c) digitalni uređaj za mjerenje pH indeksa koji se koristi za određivanje kiselosti papira, d) pokretni aparat za uzimanje uzoraka u dvije boje 100 E –1000 i OE- 10 koji se koristi i za uzimanje uzoraka otrovnih hemijskih supstanci, e) digitalni termometar za mjerenje temperature materijala i vode koji se koriste za bojenje repariranog papira.

2. Karantina i centar za dezinfekciju i čišćenje knjiga i dokumenata: ovo odjeljenje nazivaju "bolnica za knjige". U ovom odjelu se nalaze tri metalne sobe koje imaju savremeni sistem isparenja i ostale prateće opreme, u njima se smještaju knjige koje su oštećene usljed djelovanja moljaca ili gljivica. Proces

čišćenja u karantini traje 72 sata. Jedan odjel se odnosi na odkiseljavanje knjiga i dokumenata. Svi rukopisi i pisani dokumenti redovno prolaze fazu dezinfekcije i dezinsekcije.

3. Centar za reparaturu i obnovu rukopisa i pisanih dokumenata. Ovaj odjel je jedan veoma bitan i veoma osjetljiv odjel biblioteke. Iskusni radnici ovog odjela repariraju i popravljaju oštećene rukopise. Oni se trude koliko je god moguće da oštećene knjige repariraju tradicionalnim metodama, ali uz korištenje savremenih uređaja i opreme. Neki od tih uređaja i opreme u ovom centru su: a) stolovi sa specijalnim osvjetljenjem za reparaciju knjiga, b) aparat za razdvajanje prilijepljenih stranica rukopisa i dokumenata, c) aparat za odkiseljavanje rukopisa, d) vakumska presa za otklanjanje fleka, prašine i peglanje listova bez zagrijavanja, e) vruća presa za otklanjanje ljepila korištenog tokom reparature, f) mašine za presovanje kože koja se koristi za pravljenje korica i mašine za ručno i mašinsko rezanje kože.

U specifikaciji i opisu zadataka ovog centra stoji da je ovaj centar zadužen za prijem knjiga iz riznice, smještanje knjiga u karantin, testiranje papira rukopisa na kiselost, procjenu dotrajalosti i oštećenosti, vrste, dimenzija i boje papira, farbanje papira prirodnim bojama s ciljem dobijanja one nijanse boje kakve je bio originalni papir rukopisa, kreiranje i farbanje papira za popunjavanje i reparaciju dotrajalih ili pocijepanih papira.

Nakon reparacije listova, započinje faza korištenja rukopisa korištenjem isključivo prirodnog materijala, odnosno prirodne kože. Dizajn korica rukopisa može biti dekoriran slikama, kaligrafijom ili ukrašen geometrijskim i ukrasnim figurama i oblicima poput biljnih motiva, cvijeća, ptica korištenjem uljanih boja ili, pak, može biti jednostavan.

4. Centar za mikrografiju biblioteke: (mikrografija na perzijskom znači uzimanje umanjenih zipovanih kopija ili presovanje informacija).

Kao što je svima poznato, rukopisi su vrijedno kulturno naslijeđe i dužnost očuvanja tog kulturnog naslijeđa je na svima nama. Ovaj centar je formiran u sklopu biblioteke a njegov zadatak je izrada mikrofilмова za rijetke i vrijedne rukopise koji su pohranjeni u biblioteci, kako bi i na taj način rukopisno blago bilo što bolje i sigurnije čuvano. U tom kontekstu za rukopise koji su do sada katalogizirani napravljeni su i njihovi mikrofilmovi, koji se čuvaju u posebnom odjelu za pohranjivanje i čuvanje mikrofilмова. Pored toga u ovom odjelu se

nalazi i više od četiri hiljade mikrofilmova rukopisa iz različitih biblioteka svijeta. Ovaj odjel sa svojim bogatim fondom mikrofilmova omogućava istraživačima islamskih znanosti da na veoma jednostavan način dođu do mikrofilmova vrijednih rukopisa koji se čuvaju u nekoj od svjetskih biblioteka. Pored toga, informacije i datoteke mikrofilmova moguće je sistemom skeniranja prebaciti na disketu, odnosno CD. Odjel arhive mikrofilmova posjeduje specijalnu opremu i uređaje za pregled i preslušavanje mikrofilmova i sisteme za presnimavanje mikrofilmova na CD, kopiranje sadržaja mikrofilmova za potrebe druge biblioteke. Jedan od zadataka ovog odjela biblioteke je i stručno educiranje uposlenika odjela.

U ovom centru prvo se za rukopise radi 30 milimetarski mikrofilm, nakon čega se s mikrofilma izrađuju fotografije stranica rukopisa, potom se stranice uvezuju i koriče. U suštini originalni rukopis tako dobija jedan film i jednu fotografsku kopiju koja je izrađena sa mikrofilma. Istraživači i naučnici mogu koristiti isključivo fotografsku kopiju rukopisa. Korištenje originala rukopisa uvjetovano traži ispunjavanje posebnih uvjeta, koje većina korisnika biblioteke uglavnom ne poznaje.

Nacionalno bogatstvo moramo prenijeti u naslijeđe narednim generacijama koje dolaze.

Opremljenost savremenim uređajima i iskustvo i vještina uposlenika ovog centra omogućavaju siguran smještaj i čuvanje dokumenata, rukopisa, te efikasnu i brzu kontrolu informacija o svim rukopisima uz uštedu vremena i novca potrebnog za održavanje, arhiviranje, kontrolu fonda, razmjenu informacija između biblioteka i različitih centara te sprječavanje krivotvorenja informacija i dokumenata, koje je postalo gotovo nemoguće.

5. Centar za koričenje i uvezivanje knjiga

U ovom centru se uvezuju i koriče sve knjige, rukopisi, transkripti, časopisi i dnevne novine bez obzira na to da li su na perzijskom, arapskom ili, pak, na nekom od evropskih jezika, a kojima su potrebne određene popravke i reparature. U ovom odjelu radi iskusan i stručan kadar, među kojima su i osobe koje imaju i više od 20 godina radnog iskustva na reparaturi rukopisa i knjiga.

6. Odjel za uzbunjivanje i gašenje požara

Ovaj odjel je formiran s ciljem podizanja gotovosti i pripravnosti u slučaju pojave požara a njegov primarni zadatak je prevencija nesreća koje nastaju kao

posljedica nepridržavanja sigurnosno - zaštitnih standarda. Ovaj odjel stupa u akciju u slučaju pojave bilo kakve nesreće ili nepogode kao što je požar, poplava, zemljotres. Gašenje požara i rad na uspostavi normalnog stanja sigurnosti neke su od dužnosti ovog odjela, koji je opremljen svim neophodnim sistemima i opremom kako bi bio u stanju adekvatno odgovoriti na date zadatke. To su automatski alarm sistemi za uzbunjivanje u slučaju požara, aparati za gašenje svih vrsta požara i druga vatrogasna oprema. Ovaj odjel također nadzire, planira i rukovodi različitim timovima koji su odgovorni za sprovođenja sigurnosnih standarda unutar biblioteke. U cilju što efikasnijeg antipožarnog djelovanja ovaj odjel ostvaruje saradnju i koordinaciju sa vatrogasnom jedinicom, kompanijama za snabdijevanje vodom i plinom grada Koma.

7. Riznica antikviteta

U ovoj riznici su čuvaju posebni antikviteti kao što su to stari metalni novci, metalni alati, stare iranske i inozemne poštanske markice, albumi starih slika i astronomski instrumenti - astrolabi. Jedna od najzanimljivijih kolekcija ove riznice je kolekcija starih brava džamija i medresa koje su stare više stotina godina. Tu se nalazi i kolekcija starih metalnih novčića iz predislamskog i postislamskog perioda sve do savremenog doba i dinastije Kadžara.

Audio i video arhiva. U ovoj arhivi su smješteni video i audio zapisi, kasete, kompjuterske diskete i CD-ovi snimljeni tokom različitih svečanosti, prigodnih događaja i ceremonija, intervjui sa mnogim istaknutim ličnostima, govori i kazivanja utemeljitelja biblioteke o historijatu nastanka biblioteke.

Arhiva fotografija. U ovoj arhivi se čuvaju stare crno-bijele fotografije a i one novije u koloru. Posebno mjesto zauzimaju stare fotografije iz perioda dinastije Kadžara. Tu su, naravno, arhivirane i fotografije s različitih svečanosti, prijema i posjeta od osnivanja biblioteke pa do danas.

8. Leksikografski centar svjetskih biblioteka.

Leksikon svjetskih biblioteka jedan je od kulturnih, naučnih i istraživačkih projekata biblioteke koji je zasnovan 1991. godine s namjerom stvaranja jednog sveobuhvatnog stručnog leksikona koji bi sadržavao sve potrebne informacije o svjetskim bibliotekama koje u svom knjižnom fondu imaju i islamske rukopise i knjige. Činjenica da mnogi muslimani a i drugi narodi nisu dovoljno informirani o historijatu i blistavoj islamskoj kulturi i civilizaciji nagnala je odgovorne ljude ove biblioteke da utemelje ovaj centar sa zadatkom predavljanja svih

referentnih izvora islamske tradicije i načina na koji je moguće doći do tih izvora. Administrator biblioteke kao istaknuti stručnjak i poznavalac islamskog kulturnog naslijeđa donio je odluku o formiranju jednog ovakvog centar. Cijeli svoj život on je utrošio istražujući pisane izvore islamske kulture, prikupljao rukopise, reference i sredstva i pripremao materijal za veliki leksikon svjetskih biblioteka. Gdje god je nalazio neki tekst, članak, knjižicu i knjigu o svjetskim bibliotekama, na sve načine nastojao ih je nabaviti i pohraniti u svoju riznicu, sve dok 1991. godine nisu stvoreni materijalni i drugi uvjeti za formiranje Leksikona svjetskih biblioteka. Do sada je prikupljen veliki broj informacija i načinjen veliki broj naučnih zabilješki i referenci o svjetskim bibliotekama. Iz gotovo svih biblioteka svijeta prikupljene su informacije i načinjen kratak prikaz za sto četiri hiljade naslova djela od prvog stoljeća islama pa sve do savremenog doba. Rad na proširenju broja naslova i dalje traje. Pored prikupljanja podataka i pisanja uopćenih prikaza biblioteka koje posjeduju islamske knjige, ovaj centar trenutno radi na klasifikaciji i sačinjavanju abecedne liste prikaza biblioteka i njihovih izvora. Iz štampe je izašla knjiga "Upoznavanje s Leksikonom svjetskih biblioteka". Uz Božiju pomoć, prvi tom ovog leksikona je pripremljen za štampu i uskoro bi trebao biti pušten u prodaju. Ovaj centar također ima jednu stručnu biblioteku u kojoj su smješteni izvori koji se odnose na bibliotekarstvo, biblioteke, poznavanje knjiga i rukopisa i metode naučnog istraživanja. Zaista je malo centara i biblioteka koje posjeduju ovako cjelovitu kolekciju izvora.

S perzijskog preveo: Nihad Čamdžić